

TÉKA

kor népi harcairól, a Habsburg-elyomás elleni küzdelemről, az 1848-as forradalom hazai eseményeiről, majd az e századi munkásszolidaritás szép kommunista példáiról. Ez a hasznos könyv is azoknak a kiadványoknak a sorába tartozik, melyek elsődleges célja: tudatosítani az olvasókban a különböző nyelvet beszélő emberek testvériségének múltból máig vezető romániai hagyományait. (*Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R.*, 1972.)

Szomszédtság és közösség. Délszláv—magyar irodalmi kapcsolatok. — Nehéz feladatra vállalkozott a könyv szerkesztője, Vujicsics D. Sztóján, amikor a több évszázados délszláv—magyar irodalmi kapcsolatok vázlatos feltérképezését tűzte ki célul. Mintegy huszonegy tanulmányt tartalmaz a kötet, melyeknek szerzői különböző területeken végeztek összehasonlító kutatásokat a délszláv (szerb és horvát) és a magyar irodalom között. A folklórtól kezdve színjátszásig, az említett irodalmak kölcsönös tükröződéséig szerteágazó a tanulmányok tematikája. Nehéz volt a vállalkozás, mert bár nagyon széles skálát fog át a kötet, több igen érdekes kérdés, így Zrínyi *Szigeti veszedelmének* sokrétű horvát vonatkozásai vagy a Martinovics-féle összeesküvés horvát irodalmi tükröződése stb. kimaradtak a kötetből. Hiányai ellenére a könyv úttörő jellege miatt értékes darabja két szomszédos nép irodalmi kapcsolatai elfogultságmentes tudományos feltárásának. (*Akadémiai Kiadó, 1972.*)

KARÁTSÓN GÁBOR: A festés mestersége. Miért fest az ember, I—II. — Hogyan fejlesztheti ki a benne szunnyadó képességeket az értelmes, mo-

Aki naplót ír: az vall, kiadja magát, aki naplót olvas, interpretál és ítélkezik. Ez elkerülhetetlen. Ezzel magyarázom például azt, hogy *A csikó büszkesége* című négy soros utolsó két sora, melynek idézésével cikkem elején adós maradtam, nekem talán mást mondott, mint amit a költő ezekre a sorokra bízott. Hadd idézzem most már az egész verset:

*A háta bérceén áthengeredett
a kiscsikó, és aztán talpra állt.
Azt gondolhatta közben: az eget
tapossa ő — pedig csak rúgkapált.*

Bocsássa meg Kiss Jenő, ha félreértettem volna, de nekem úgy tűnik, némi irónia süt ki a sorokból, lemosolygása a csikóvérnek, a tapasztalatlanságnak s az ebből eredő nagyzó büszkeségnek. Ha így volna, hadd cseréljünk egy pillanatra szerepet, engedtessek meg ezúttal a kritikusnak, hogy „tűköt“ fedjen fel... Valójában minden rúgkapáló kiscsikó „az eget tapossa“, mert sose lehet tudni, melyik csikóból lesz idővel csillagrúgó táltos. S a táltosságra készülnie kell, a táltosságot gyakorolnia kell még annak a csikónak is, „akiből“ talán nem lesz táltos; mert ha nem rúgkapál, biztos, hogy nem lesz táltossá soha.

Ezt persze Kiss Jenő, sokkal jobban tudja nálam; magára vessen azért, hogy verse magával ragadott az ellenőrizhetlenségék birodalmába. A melyet Arkádiának is neveznek.

Szilágyi Júlia

Könyv Nagy Imréről

A Kriterion Könyvkiadó művészettörténeti kismonográfia-sorozatában a Nagy Imre-kötet* — a szerző, Gazda József immár második könyve — az első tapasztalatainak a hasznosításával, rangosan jelent meg. Teljességre törekvő szöveg, pontos adatok, utalások más művészek munkásságára, párbeszéd a művész életéről, műveiről, terveiről, valamint a széles közönségtől jórészt még ismeretlen képek, kompozíciók reprodukciói teszik érdekessé, értékesé és nem utolsósorban keresetté a munkát. Az érdeklődés persze elsősorban Nagy Imréről, a zsongódi Mesternek szól, akinek a neve, munkáinak egyéni felfogása, témáinak gazdagsága nemcsak székelyföldi, nemcsak romániai és magyarországi, de európai csengésű.

Mi teszi Nagy Imre festészetét, grafikáját különlegesen értékesé? A könyv helyesen mutat rá: a nemes kvalitásokkal rendelkező Ember e művészet alapja. Csak a tehetséges, az érzékeny, a csodálkozó, a szeretettel tele Ember képes maradandó művet alkotni; s e tulajdonságok ereje határozza meg aztán a siker nagyságát.

* Gazda József: Nagy Imre. Kriterion Könyvkiadó. Bukarest, 1972.

A könyv elbeszéli a Mester hatalmas akaratát, állhatatosságát, küzdőképességét s a sokrétű harcot, hogy művésze ne sikkadjon el. Rendkívüli energiájából kettőnek is jutott volna! És ez a kemény akarat ugyancsak látszik festészetén. Erőteljesen húzott vonalak szaggatják a vastag festékrétegekbe ágyazott formákat, majd a kontrasztok fekete-fehérje sorakozik, egyensúlyt biztosítva a felületek sokszor bravúros elrendezésének. Kitűnő rajztudását szellemesen előadott portréi, tusrajzai, fametszetei egyértelműen bizonyítják. Kérlelhetetlen realitással nyomozza a dolgok karakterét, keresi a megdöbbentő hasonlatot; Nagy István, Vetró Mimi, Mohi Sándor portréi, tusrajzainak sorozata (Szentimrei, Barcsay stb.) iskolapéldák.

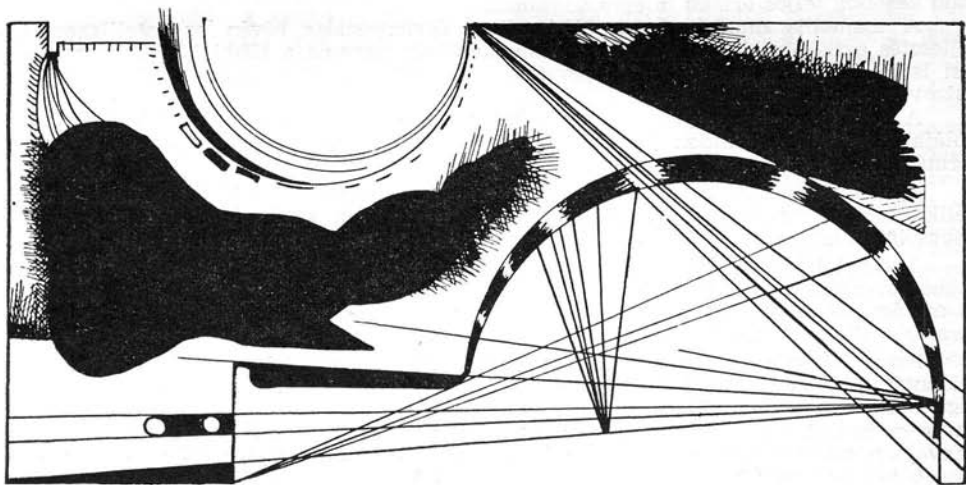
Nagy Imre luminista; munkáin a fény a főszereplő. A megértett és erőteljesen megjelenített háromdimenziós formákat a fény-árnyék játéka teszi nemcsak egyénivé, de markánsan festőivé is. Neki mindegy, milyen téma előtt áll meg: portré, akt vagy kompozíció — minden munkáján lüktet a fény, átítatódnak a rámenősen kiértékelt formák.

De nem kell tovább dicsérni Nagy Imre fényörömét, leírja azt a szerző izesen. Gazda József érdeme jelentős a képzőművészet, a művészek népszerűsítésében. Egy ilyen könyv elgondolása, felépítése, az adatkutatás, a jellegzetes munkák kikeresése, megértése, értékeinek elemzése nem kis feladat. Gazda kismonográfiája tele van érdekesnél érdekesebb eseményekkel, ismert író- és művésznagyságok véleményeivel, főképp pedig a Mester egészségtől duzzadó, eredeti mondásaival. Nem csoda, hogy ilyen könyv nem marad sokáig a könyvesboltok kirakataiban. Olyanok is igyekeztek megszerezni, akik csak mint szép kiállítású könyvnek akartak birtokosai lenni. Gazda József Nagy Imre-monográfiája könyvtárunk igazi, megbecsült értéke.

Mohi Sándor

TÉKA

dern fiatal, aki a képzőművészet iránt érez magában hivatást? A szerző nyilván nem vállalkozik a siker biztosítékát nyújtó válaszadásra. De rendkívül hasznos tanácsokkal szolgál, műhelytitkokat „árul el” a festészet alapvető dolgairól — a látásmódról, térről, perspektíváról, színről, szemléletről, fényről és árnyékról, festékekről, technikai problémákról —, miközben az adott művészeti ág történetét és esztétikáját is lebilincselően összefoglalja. A barlangrajzoktól az ismert vagy kevésbé ismert klasszikus és modern mesterek munkáinak, vallomásainak ismerettségig közli mindazt, ami alapvető, tehát nélkülözhetetlen a műhelytitok megismeréséhez. De e gazdag és olvasmányos könyv nemcsak azoknak és azokhoz szól, akikben tehetség lappang, hanem mindenki számára szolgálja a képzőművészet megértését, megszerettetését. A választékos ízlésű, színes reprodukciók és rajzok nagymértékben hozzájárulnak e nemes célkitűzés eléréséhez. (Corvina, 1972.)

Péter Rózsa rajza